

Το Λυκόφως των Θεών του κεφαλαίου και η πτώση της Ευρωπαϊκής Βαλχάλα

1. Ευρωπαϊκή Ένωση, η υπεροπτική Βαλχάλα

Τα μέτρα κοινωνικού κανιβαλισμού που επέβαλαν στον ελληνικό λαό με το Μνημόνιο του 2010 και το Μεσοπρόθεσμο Πρόγραμμα του 2011 η Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.), η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) και το ΔΝΤ, μέσω της παπανδρεϊκής κυβέρνησης ανδρεικέλων και της κοινοβουλευτικής πλειοψηφίας των «προθύμων», σηματοδοτούν αναμφίβολα μια χωρίς προηγούμενο καταστροφή για τις λαϊκές μάζες. Αυτό, όμως, καθόλου δεν σημαίνει ότι σώζουν από την καταστροφή την ίδια την Ευρωζώνη, την Ε.Ε. και τον παγκοσμιοποιημένο καπιταλισμό.

Το πλήγμα που δεχόμαστε μοιάζει με το θανατηφόρο τσίμπημα που δίνει με την ουρά του ο σκορπιός στο ίδιο του το σώμα. Η άγρια λιτότητα σε βάρος του ελληνικού λαού, στην καλύτερη περίπτωση, έγραφε ο γνωστός αναλυτής Martin Wolf,¹ το μόνο που κάνει είναι να επιτρέπει στην Ευρώπη, και για την ακρίβεια στις τράπεζές της, ιδιαίτερα τις γαλλικές και γερμανικές, να κερδίσουν κάποιο χρόνο για να προετοιμαστούν για το μοιραίο. Αλλά κι αυτή η μάχη με το χρόνο, το playing for time του ευρωπαϊκού κέντρου στις πλάτες του λαού της περιφερειακής Ελλάδας, φαίνεται πλέον ότι χάνεται.

Από την έναρξη της κρίσης κρατικής υπερχρέωσης της Ευρωζώνης την άνοιξη του 2010 και το Μνημόνιο που σκοπό δεν είχε βέβαια καμιά «διάσωση» της Ελλάδας αλλά τη δημιουργία μιας «αντιπυρικής ζώνης» για τη μη εξάπλωση της πυρκαγιάς στην υπόλοιπη Ευρωζώνη, και την αποτυχία της παρέμβασης Ε.Ε./ΕΚΤ/ΔΝΤ μεσολάβησαν περίπου 6 μήνες: πριν καν ανακοινωθούν τα στοιχεία με την αποτυχία επίτευξης των δημοσιονομικών στόχων του Μνημονίου στην Ελλάδα, η κατάρ-

* Ο Σάββας Μιχαήλ είναι πολιτικός ακτιβιστής, γιατρός και συγγραφέας. Σπούδασε στην Αθήνα και το Παρίσι. Ενεργός στο χώρο της επαναστατικής μαρξιστικής Αριστεράς από τον καιρό της αντιδικτατορικής πάλης. Έχει δημοσιεύσει πολλά άρθρα, δοκίμια και βιβλία με επίκεντρο το Μαρξισμό. Κείμενά του έχουν μεταφραστεί στα αγγλικά, ρωσικά, ισπανικά, πορτογαλικά, ιταλικά, γαλλικά, εβραϊκά και κινεζικά.

ρευση της Ιρλανδίας ανάγγελλε ότι η περιβόητη contagion, η εξάπλωση της πυρκαγιάς είχε αρχίσει κι η κατασκευή μιας ελληνικής αντιπυρικής ζώνης είχε αποτύχει οικτρά. Λίγους μήνες μετά, ακολούθησε κι επιβεβαίωσε το γεγονός η Πορτογαλία που με τη σειρά της έπεφτε στα νύχια της τρόικα Ε.Ε./ΕΚΤ/ΔΝΤ.

Ωστόσο, χωρίς να έχουν προλάβει καν να διαλυθούν τα δακρυγόνα από την πλατεία Συντάγματος (28-29 Ιουνίου) και οι ρυθμοί της κρίσης στην Ευρωζώνη έγιναν ραγδαίοι. Στις 6 Ιουλίου υποβαθμίστηκαν στη θέση των «σκουπιδιών» (junk) τα κρατικά ομόλογα της Πορτογαλίας και λίγες μέρες μετά της Ιρλανδίας. Το σημαντικό-τερο, όμως, είναι ότι επιταχύνθηκε η εμφάνιση του πιο εφιαλτικού σεναρίου της contagion: ενώ οι πάντες φοβούνταν και περίμεναν μια εξάπλωση της κρίσης χρέους στην Ισπανία κι αρκετά αργότερα στην Ιταλία, ξαφνικά η τελευταία προηγήθηκε κι ήρθε στο επίκεντρο με ένα δημόσιο χρέος ύψους 1 τρισεκατομμυρίου 600 δισ. ευρώ! Το ιταλικό πρόβλημα είναι διπλάσιο από το άθροισμα εκείνων της Ελλάδας, Πορτογαλίας και Ιρλανδίας μαζί.²

Από την περιφέρεια η απειλή χρεοκοπίας έρχεται στο σκληρό πυρήνα της Ε.Ε., στην τρίτη σε δύναμη οικονομία της Ευρωζώνης, απειλώντας με κατάρρευση το ευρώ και την ίδια την Ε.Ε., όπως τουλάχιστον την ξέραμε μέχρι τώρα. Η πυρκαγιά δεν καίει μόνο τα PIGS, τους Νιμπελούγκεν στα τάρταρα της περιφέρειας αλλά και τους ίδιους τους θεούς του κεφαλαίου στο ευρωπαϊκό κέντρο, στην υπεροπτική Βαλχάλα του σκληρού πυρήνα της Ε.Ε.

2. Προς τις Ενωμένες Σοσιαλιστικές Πολιτείες της Ευρώπης

Η ελληνική κρίση δεν είναι ελληνική αλλά ευρωπαϊκή και παγκόσμια. *All the world is a stage* (όλος ο κόσμος είναι μια σκηνή), όπως λέει κι ο περίφημος στίχος του Σαίξπηρ που χρησιμοποιήσαμε κι άλλοτε μιλώνοντας για την εξέγερση του ελληνικού Δεκέμβρη 2008.³ Η Ελλάδα είναι απλώς, λόγω της ανισόμερης ανάπτυξης του καπιταλισμού, ο αδύναμος κρίκος στην Ευρώπη. Από τον Τρισέ της ΕΚΤ μέχρι τον πρόεδρο των ΗΠΑ Ομπάμα, όλες οι κορυφές του παγκόσμιου καπιταλισμού προειδοποίησαν ότι μια χρεοκοπία της Ελλάδας (ανεξέλεγκτη ή και ελεγχόμενη ή «επιλεκτική») απειλεί την παγκόσμια οικονομία με μια επανάληψη του χάους που ακολούθησε την κατάρρευση της Λίμαν Μπράδερς στις 15 Σεπτεμβρίου 2008.

Πώς μπορεί μια μικρή χώρα που η οικονομία της δεν αντιπροσωπεύει παρά μόλις το 2,7% του ΑΕΠ της Ε.Ε. να γίνει αιτία ενός παγκόσμιου Αρμαγεδώνα; Κάτι τέτοιο θα ήταν αδύνατο χωρίς τη βαθιά αλληλοσύνδεση κι αλληλεξάρτηση όλων των μερών της παγκόσμιας οικονομίας που εγκαινιάστηκε με την ιμπεριαλιστική εποχή στις αρχές του 20ού αιώνα και που έφτασε σε ακραία όρια με τη χρηματοπιστωτική παγκοσμιοποίηση των τελευταίων τριάντα χρόνων. Μόνον όσοι βλέπουν την πα-

γκόσμια οικονομία σαν το αριθμητικό άθροισμα των μερών της και παραμένουν αθεράπευτα δεμένοι στο σοσιαλδημοκρατικό και σταλινικό φετιχισμό του Κράτους-Έθνους και στο δόγμα του «σοσιαλισμού σε μια μόνη χώρα» μένουν παράλτοιοι μπροστά στο αίνιγμα. Δεν βλέπουν την οξυνόμενη αντίφαση ανάμεσα στον πρωταρχικό κι ολοένα πιο έντονα παγκόσμιο χαρακτήρα των παραγωγικών δυνάμεων και τις καπιταλιστικές σχέσεις παραγωγής που εδράζονται στα στενά όρια του Κράτους-Έθνους.

Η κρίση στην Ευρωζώνη, με ολοένα πιο ορατή την προοπτική μιας κατάρρευσης του όλου καπιταλιστικού σχεδίου της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, αποτελεί οξύτατη εκδήλωση αυτής ακριβώς της ιστορικής αντίφασης. Το όλο σχέδιο της Ε.Ε./ΟΝΕ από το Μάαστριχτ έως εδώ αντιπροσώπευε την απόπειρα του ευρωπαϊκού ιμπεριαλισμού με κέντρο τη Γαλλία και τη Γερμανία να αντιμετωπίσουν την πρόκληση της κατάρρευσης της ΕΣΣΔ και την ενοποίηση του ίδιου του γερμανικού κράτους. Η νομισματική, όμως, ενοποίηση 17 κρατών με χωριστούς εθνικούς προϋπολογισμούς, με μία Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα αλλά χωρίς κοινό Υπουργείο Οικονομίας, με άλλα λόγια μια ευρωπαϊκή ενοποίηση σε καπιταλιστική βάση, δεν μπορούσε παρά να προσκρούσει στους ιστορικά διαμορφωμένους εθνικούς ανταγωνισμούς και να φτάσει στα όριά της με την έκρηξη της παγκόσμιας καπιταλιστικής κρίσης, την ενδόρρηξη (implosion) του χρηματιστικού κεφαλαίου το 2007.

Από την ιστορική καμπή αυτή και πέρα, καθώς «*οι χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες της Ε.Ε. δεν μπορούν να ενοποιηθούν μια και τις τράπεζες τις εγγυώνται πια οι εθνικά κυρίαρχες κυβερνήσεις*»,⁴ οι φυγόκεντρες δυνάμεις αρχίζουν να επικρατούν, μαζί κι η αποδιοργάνωση της Ε.Ε. πάνω σε εθνικά ανταγωνιστικές γραμμές. Αυτή είναι η αιτία της παράλυσης, της «κακοφωνίας», της καθυστέρησης ή και της αδυναμίας εξεύρεσης κοινά αποδεκτής λύσης.

Η ευρωπαϊκή μπουρζουαζία, πάνω από έναν αιώνα από τότε που η διεθνοποίηση των παραγωγικών δυνάμεων έθεσε το ζήτημα της ενοποίησης της ευρωπαϊκής οικονομίας, παρά τη βαρβαρότητα δύο παγκόσμιων πολέμων και τις «ειρηνικές» προσπάθειες των τελευταίων 60 χρόνων, από τη Συμφωνία Χάλυβα και Άνθρακα, την Κοινή Αγορά και την ΕΟΚ έως την Ε.Ε. και το ευρώ, απέτυχε οικτρά να υλοποιήσει την αντιδραστική ουτοπία του Μπριάν για τη δημιουργία των καπιταλιστικών «Ενωμένων Πολιτειών της Ευρώπης». Τώρα, οι ίδιοι οι αναλυτές του καπιταλισμού μιλούν για μιαν άλλη αντιδραστική ουτοπία, την «*Επιστροφή της Ευρώπης στη Βεσπφαλία*»,⁵ αρκετούς αιώνες πίσω, όταν η ειρήνη της Βεσπφαλίας το 1648 εγκαθίδρυε το καθεστώς ισορροπιών ανάμεσα στα ανεξάρτητα κι ανταγωνιστικά ευρωπαϊκά κράτη-έθνη. Το καθεστώς της Βεσπφαλίας ουσιαστικά κατέρρευσε με την είσοδο στην ιμπεριαλιστική εποχή και τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και στο αλληλένδετο μαζί του *Jus Publicum Europaeum*, το ευρωπαϊκό δημόσιο δίκαιο, έβαλε ταφόπετρα η Συμφωνία των Βερσαλλιών – όπως με διεισδυτική ματιά είδε, από τη δική του

αντεπαναστατική σκοπιά, ο Carl Schmitt.⁶

Μια ιστορική παλινδρόμηση αιώνων δεν συνεπάγεται μόνο βαρβαρότητα αλλά και προσκρούει στις ήδη εγκαθιδρυμένες αντικειμενικές σχέσεις ενσωμάτωσης και παγκοσμιοποίησης. Μπαίνουμε σε μια παρατεταμένη περίοδο σοκ και συγκρούσεων μέσα στα κράτη κι ανάμεσα σε κράτη που θα τερατουργήσουν νέους συνδυασμούς κρατικών σχηματισμών και συμμαχιών, αλλά και που θα αποσταθεροποιήσουν στο έπακρο όλες τις κοινωνικές και διεθνείς σχέσεις, ιδιαίτερα στην ευρωπαϊκή ήπειρο, την κοιτίδα του διεθνούς καπιταλισμού.

Η Ε.Ε. απειλεί να μας θάψει κάτω από τα ερείπιά της. Η ιστορική αποστολή της αποτροπής της καταστροφής και της ενοποίησης της ευρωπαϊκής ηπείρου σε νέες, σοσιαλιστικές βάσεις, στις **Ενωμένες Σοσιαλιστικές Πολιτείες της Ευρώπης**, εναπόκειται στην εργατική τάξη και την ευρωπαϊκή σοσιαλιστική επανάστασή της.

3. Μένοντας χωρίς πολεμοφόδια

Όλοι οι βίαιοι άνεμοι της οικονομικής και πολιτικής κρίσης πνέουν τώρα πάνω από την Ευρώπη. Στη δραματική καμπή της τρέχουσας παγκόσμιας οικονομικής κρίσης που σηματοδοτείται από την κατάρρευση της Λίμαν Μπράδερς το 2008, υπήρξε μια πρωτοφανής παρέμβαση με γιγάντια ποσά ρευστότητας από τη μεριά των κρατών και των κεντρικών τραπεζών. Η Μεγάλη Ύφεση του 2008-2009 μόλις και συγκρατήθηκε σε «ανάκαμψη με ανεργία» (jobless recovery) – στην πραγματικότητα, σε συγκρατημένη οικονομική κάμψη (contained depression). Ταυτόχρονα, όμως, οι παρεμβάσεις δημιούργησαν τα δικά τους τέρατα του Φρανκενστάιν: γιγάντωσαν τα ελλείμματα του δημοσίου και την κρίση κρατικής υπερχρέωσης σε Ευρώπη και Αμερική, δημιούργησαν πληθωριστικές πιέσεις και κερδοσκοπικές «φούσκες» στην Κίνα και τις αναδυόμενες αγορές, προκάλεσαν το κύμα ανατιμήσεων σε τρόφιμα και ενέργεια που έδωσε τη χαρακτηρισική βολή και πυροδότησε την απρόσμενη επαναστατική Αραβική Άνοιξη.⁷

Τώρα, ενώ η κρίση στην Ελλάδα και την Ευρωζώνη υψώνει ξανά το φάσμα μιας κατάρρευσης τύπου Λίμαν Μπράδερς II, όλα αυτά τα διεθνή ρεύματα αντιφάσεων συγκλίνουν, επιβραδύνοντας την παγκόσμια οικονομία, επιδεινώνοντας αφάνταστα την κρίση χρέους σε Αμερική και Ευρώπη, κάνοντας άμεση την απειλή μιας ανώμαλης προσγείωσης της κινέζικης οικονομίας. Ο Ν. Rubini, διάσημος σαν επιβεβαιωμένη Κασσάνδρα της καπιταλιστικής κρίσης, σε πρόσφατο άρθρο του,⁸ επισήμανε ότι «σε αντίθεση με την περίοδο 2007-2010 [...] σήμερα οι αρχές έχουν μείνει χωρίς πολεμοφόδια».

Το απελπιστικό αδιέξοδο, στο οποίο βρίσκονται οι αρχές και οι κυβερνήσεις της Ε.Ε., προκαλώντας καθεστωτική κρίση στη μια χώρα μετά την άλλη (Ελλάδα, Πορ-

τογαλία, Ιρλανδία, Ιταλία), το φούντωμα του οικονομικού και πολιτικού εθνικισμού, το όργιο της κρατικής καταστολής (Ελλάδα) αλλά και το ογκούμενο κύμα της λαϊκής αγανάκτησης και των μαζικών κινητοποιήσεων, από την Πουέρτα ντελ Σολ στο Σύνταγμα, μαρτυρούν την εξάντληση των «πολεμοφόδιων» και των περιθωρίων ελιγμού των αρχουσών τάξεων. Όχι μόνο στάθηκαν ανίκανοι οι καπιταλιστές και τα κράτη τους να διαχειριστούν τη μέχρι τώρα εξέλιξη της κρίσης, αλλά βρίσκονται επίσης και ενώπιον ενός νέου τρισεχειρότερου τσουνάμι την αμέσως επόμενη περίοδο.

4. Η στάση της Αριστεράς απέναντι στην Ε.Ε.

Μέσα σε αυτή την εκρηκτική πραγματικότητα, σε μια χώρα όπως η Ελλάδα, κορυφαίο κι εμβληματικό σημείο της κρίσης, μέσα σε μια υπό διάλυση Ευρωζώνη και Ε.Ε., με τις φλόγες της κοινωνικής επανάστασης στην πόρτα της, να φουντώνουν στις αντίπερα αραβικές όχθες της Μεσογείου, και παρά τον ανίκητο ακόμα δυναμισμό των μαζών και του νεανικού λαού του ελληνικού Δεκέμβρη, η εντόπια Αριστερά, κοινοβουλευτική κι εξωκοινοβουλευτική, στην πλειοψηφία της κυνηγάει φαντάσματα, μην μπορώντας να κρύψει την αμηχανία, το φόβο ή και την εχθρότητα μπροστά στο ενδεχόμενο μιας ανεξέλεγκτης από κομματικές-συνδικαλιστικές γραφειοκρατίες, επαναστατικής έκρηξης.

Παράδειγμα και η στάση απέναντι στην Ε.Ε. και το αλληλένδετο μαζί της γόρδιο δεσμό του χρέους. Στις περισσότερες περιπτώσεις αναμασιούνται ή αναπαλαιώνονται παλιές φόρμουλες, αντι-Ε.Ε. ή φιλο-Ε.Ε. του καιρού της αλήστου μνήμης Μεταπολίτευσης, χωρίς τη συγκεκριμένη ανάλυση της συγκεκριμένης εξελισσόμενης κρίσης.

Στο σταλινικό, σταλινογενή ή σταλινοεκπαιδευμένο χώρο, από το ΚΚΕ ως τον «μ-λ χώρο» κι ένα τμήμα της ΑΝΤΑΡΣΥΑ, αναπαράγεται συνήθως μια εκσυγχρονισμένη εκδοχή της παλιάς θεωρίας της εξάρτησης και της αλληλένδετης «αντι-ιμπεριαλιστικής, αντιμονοπωλιακής δημοκρατικής» πολιτικής των σταδίων (που ορισμένοι τα συγκολλούν ή τα βαφτίζουν «μεταβατικά»), η Ε.Ε. αναγνωρίζεται σαν ένα υπερ-ιστορικό, υπερ-εθνικό, ιμπεριαλιστικό συγκρότημα ευρωπαϊκών μονοπωλίων που εκμεταλλεύεται και καταστρέφει τις πιο καθυστερημένες χώρες της Ένωσης. Σαν πεμπτούσια ριζοσπαστισμού προβάλλεται (όχι πάντα και όχι χωρίς παλιωδίες) το σύνθημα της «αποδέσμευσης» από την Ε.Ε. – ένα σύνθημα, κατά τη γνώμη μας, επίκαιρο κι αναγκαίο αλλά όχι ικανό να αντιμετωπίσει την ιμπεριαλιστική Ε.Ε., προπαντός σήμερα. Ενίοτε, για να αποφευχθεί η ενοχλητική γειτνίαση με την άκρα Δεξιά, τη Μαρίν Λεπέν, τους «γνήσιους Φιλανδούς» ή τους ντόπιους Ελληναράδες του ΛΑΟΣ, της Χρυσής Αυγής ή και της «Σπίθας» που ζητούν κι αυτοί αποδέσμευ-

ση από την Ε.Ε. και το ευρώ, η ημετέρα αντικαπιταλιστική αριστερά προσθέτει μπροστά από τη λέξη «αποδέσμευση» και το αφηρημένο επίθετο «αντικαπιταλιστική», κι όποιος κατάλαβε.

Από την άλλη, οι διάφορες οβιδιακές μεταμορφώσεις του πάλοι ποτέ «ευρωκομμουνισμού», των οργανώσεων που συνήθως συγκατοικούν αλληλοσπαρασσόμενες μέσα στο ΣΥΝ και το ΣΥΡΙΖΑ, διακωιδίζουν την εντελώς φθαρημένη φενάκη μιας φιλοαϊκής, δημοκρατικής ή και αριστερής μεταρρhythμησης των θεσμών και της πολιτικής της ιμπεριαλιστικής Ε.Ε. κάτω από την πίεση των λαών. Η αποδέσμευση από την Ε.Ε. θεωρείται έγκλημα καθοσιώσεως, βαφτίζοντας, ως μη όφειλε, τον ευρωπαϊσμό σε διεθνισμό – όπως σωστά σε αυτό το σημείο τουλάχιστον έχει επισημάνει ο Στάθης Κουβελάκης.

Παρά τις αντιπαραθέσεις, τις αποκλίσεις αλλά και τις συγκλίσεις σε ορισμένες ομαδοποιήσεις («αριστεροί οικονομολόγοι», Πρωτοβουλία για μιαν ΕΛΕ κ.λπ.), η στάση απέναντι στην Ε.Ε. μπλέκεται στα νήματα του γόρδιου δεσμού που λέγεται χρέος. Όπως το χρέος αντιμετωπίζεται ξαφνικά μετριοπαθώς, και διάφορα «προοδευτικά» σενάρια «ανασυγκρότησης» ή «κουρέματος του επαχθούς χρέους» βαφτίζονται «παύση πληρωμών» ή και διαγραφή του χρέους, έτσι και ορισμένοι υποστηρικτές ή και πολέμιοι της αποδέσμευσης από την Ε.Ε. δέχονται να ρίξουν νερό στο κρασί τους και μιλούν, «μεταβατικά», για άμεση έξοδο από την ΟΝΕ αλλά όχι από την Ε.Ε., για μια επιστροφή σε μια υποτιμημένη δραχμή που θα αυξήσει, υποτίθεται, την ανταγωνιστικότητα των ελληνικών προϊόντων – προτάσεις που καθόλου περιέργα έχουν τους υποστηρικτές τους και σε μερίδες του ελληνικού και διεθνούς κεφαλαίου.

Η πικρή αλήθεια είναι ότι το πρόβλημα του πλέγματος Ε.Ε./χρέους δεν λύνεται με μεσοβέζικες λύσεις, χωρίς επαναστατική ρήξη και εντός καπιταλιστικού συστήματος. Απαιτείται άμεση διαγραφή όλου του χρέους στους διεθνούς τοκογλύφους, χωρίς αποζημίωση, με εθνικοποίηση των τραπεζών και των στρατηγικών τομέων της οικονομίας κι αναδιοργάνωσή της σε νέες κοινωνικές, σοσιαλιστικές βάσεις από μιαν εργατική εξουσία των Συμβουλίων των εργαζομένων και των ανέργων.

Στο Σύνταγμα, ορισμένοι μιλάνε για «διαγραφή του χρέους από τα κάτω». Τι άραγε να σημαίνει κάτι τέτοιο; Προφανώς δεν μπορούμε να αντιμετωπίσουμε τη σιδερένια αρπάγη της Ε.Ε., του ΔΝΤ και του διεθνούς χρηματιστικού κεφαλαίου όπως, λόγω χάρη, αντιμετωπίζει τις μπάρες των διοδίων το δημοφιλές κίνημα «Δεν πληρώνω». Χρειάζεται πρώτα το εργατικό-λαϊκό κίνημα των από τα κάτω να ανατρέψει τους εκμεταλλευτές και κλέφτες που βρίσκονται πάνω στο σβέρκο μας, να πάρει ο λαός των προλεταρίων και των απόκληρων τις τύχες και την εξουσία πράγματι στα χέρια του και να σπάσει έτσι τα δεσμά του ληστρικού χρέους, του ΔΝΤ και της Ε.Ε. Δεν υπάρχει διαγραφή του χρέους κι αποδέσμευση από την αρπάγη της Ε.Ε. χωρίς επαναστατική ρήξη, αποδέσμευση κι ανατροπή του καπιταλισμού.

Μήπως η φόρμουλα «αποδέσμευση από την Ε.Ε. και λαϊκή εξουσία» που λάνσαρε σε πρόσφατη έκτακτη συνέντευξή της⁹ η Αλέκα Παπαρήγα, γενική γραμματέας της Κ.Ε. του ΚΚΕ, είναι η απάντηση στην πρόκληση των καιρών; Μα η «λαϊκή εξουσία» όπως προβάλλεται εντελώς αφηρημένα, ανοιχτή σε κοινοβουλευτικές ερμηνείες κι αποκομμένη από τη σοσιαλιστική επανάσταση, ακούγεται σαν κούφια ντουφεκιά. Από την άλλη, συνδέεται μεν με την αποδέσμευση από την Ε.Ε. αλλά επανέρχεται στα όρια του εθνικού κράτους που επιτάσσει το σταλινικό δόγμα του «σοσιαλισμού σε μια μόνη χώρα».

Η εν λόγω ανάλυση, όμως, της συγκεκριμένης δομικής-διεθνούς κρίσης που απειλεί εκ θεμελίων την ιμπεριαλιστική Ε.Ε. και σπρώχνει στην εξαθλίωση εκατομμύρια Ευρωπαίων κι Ελλήνων εργαζομένων δείχνει ότι δεν υπάρχουν εθνικές λύσεις σε ένα διεθνές-δομικό αδιέξοδο. *Η λύση μπορεί να είναι επαναστατική και διεθνής ή δεν θα υπάρξει.* Η κοινωνική επανάσταση μπορεί να αρχίσει σε μία χώρα αλλά δεν μπορεί να θριαμβεύσει και να ολοκληρωθεί παρά σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο. Μια τέτοια επαναστατική contagion φοβούνται και τρέμουν οι κεφαλαιοκράτες της Ευρώπης κι όλου του κόσμου. Για ένα τέτοιο πανευρωπαϊκό επαναστατικό κοινωνικό κίνημα ανατροπής και διάλυσης της Ε.Ε. και οικοδόμησης από τα κάτω, με όργανο τη διαρκή προλεταριακή επανάσταση, των Ενωμένων Σοσιαλιστικών Πολιτειών της Ευρώπης, πρέπει να δώσουν όλες τους τις δυνάμεις και οι κοινωνικοί αγωνιστές, οι κομμουνιστές διεθνιστές της μαχόμενης Ελλάδας.

5. Το Λυκόφως των Θεών

Σε βιβλία τους που κυκλοφόρησαν μέσα στο 2010 οι φιλόσοφοι Alain Badiou¹ και Slavoj Žižek¹ επιχείρησαν με τρόπο παράδοξο μεν αλλά νόμιμο να συνδέσουν το πρωτοπόρο, πολλαπλώς παρεξηγημένο, μουσικό έργο του Ρίχαρντ Βάγκνερ με την αναγέννηση της ιδέας του κομμουνισμού τον 21ο αιώνα. Παλιότερα, ο Σοβιετικός αντιγραφειοκράτης μαρξιστής φιλόσοφος Έβαλντ Β. Γιλένκωφ γράφοντας για το *Δαχτυλίδι των Νιμπελούγκεν*—αλλά και σε μας ο Γιώργος Μανιάτης στο ωραίο βιβλίο του για τον Βάγκνερ—είχαν επίσης επιχειρήσει μια μαρξιστική επανοικείωση του έργου του μεγάλου Γερμανού μουσουργού. Καθώς καταρρέει η ευρωπαϊκή Βαλχάλα του κεφαλαίου, θα ήταν καλό να θυμηθούμε, μαζί με τον Ζίζεκ, πώς σκηνοθέτησε ο μαρξιστής Patrique Chéreau την τελευταία σκηνή της όπερας *Το Λυκόφως των Θεών* στην αξέχαστη παράσταση του 1976 στο Μπαϊρόιτ:

Αυτό που μένει μετά την καταστροφή της Βαλχάλα είναι το ανθρώπινο πλήθος που παρατηρεί σιωπηλά το κατακλυσμικό συμβάν, ένα πλήθος που στη θαυμάσια σκηνοθεσία των Σερώ-Μπουλέζ, παραμένει εκεί, κοιτώντας στα μάτια τους θεατές ενώ η μουσική σιωπά, ένα πλήθος που είναι η ενσάρκωση του Αγίου Πνεύματος. Όλα

εναπόκεινται πια σ' αυτούς, χωρίς καμιά εγγύηση από το Θεό ή οποιαδήποτε άλλη μορφή του μεγάλου Άλλου. Εναπόκειται στο πλήθος να δράσει...¹

Σε μας εναπόκειται η ευθύνη της επαναστατικής απόφασης και δράσης.

Παρίσι, 16 Ιουλίου 2011

Σημειώσεις

1. Financial Times/Le Monde 28/6/11.
2. Le Monde, 13 Ιουλίου 2011.
3. Savas Michael-Matsas, «The Greek Revolt, the world crisis and freedom of expression», Critique, vol. 38, No 1, February 2010, σσ. 51-59.
4. Nicolas Veron, «Stress tests are not enough to fix banks», Financial Times, 15/7/11.
5. Philip Stephens, «Europe's return to Westphalia», Financial Times, 24/6/11.
6. Βλ. Carl Schmitt, Der Nomos der Erde im Völkerrecht des Jus Publicum Europaeum, Berlin 1988, Duncker und Humblot.
7. Βλ. Savas Michael-Matsas, «The Arab Spring», Critique (υπό δημοσίευση).
8. La Naci n, 26/6/11.
9. Ρύσοσπάστης, 15/7/11.
10. Alain Badiou, Cinq leçons sur le cas Wagner, NOUS 1010.
11. Slavoj Zizek, Variations Wagner, NOUS 2010.
12. Ό.π., σ. 65.

